

**Reformer för en effektiv
miljöprövning som skapar
jobb och minskar utsläpp**

Centerpartiet

Innehållsförteckning

Fjorton centerreformer för en modern miljöprövning som skapar jobb och minskar utsläpp

Innehåll

Innehåll	1
Tillståndprocessernas samhälls- och klimatkostnader	2
Tillståndprocessen steg för steg.....	5
Fjorton reformer för bättre tillståndprocesser	8
Reformer för tillståndprocesser som främjar utsläppsminskningar	9
Reformer som förbättrar myndigheters och domstolars samarbete med näringslivet	10
Reformer som skapar snabbare tillståndprocesser med mindre administration.....	12
Reformer som gynnar lokalsamhället	15

Tillståndprocessernas samhälls- och klimatkostnader

Tillståndprocesser för investeringar i industri och infrastruktur ska vara effektiva, förutsägbara, konsekventa, rättssäkra och leva upp till ambitiösa skydd för miljö och klimat.

Men så ser det inte alltid ut idag. Det finns många exempel på hur tillståndsansökningar drar ut på tiden i flera år på grund av långsam handläggning och att instans efter instans ber om nya underlag och kompletteringar, emellanåt mycket sent i processen. En ytterligare anledning till förseningar är att myndigheter överklagar beslut i en kostsam byråkratisk cirkel.

Att lagstiftningen inte tillåter myndigheter och domstolar att väga in en investerings sammanvägda klimatnytta relativt till eventuell lokal miljöpåverkan är ett annat problem.

Dagens system avskräcker investeringar. En enkätundersökning genomförd av Svenskt Näringsliv (2021) bland företag som bedriver verksamhet som ofta kräver miljötillstånd¹ fann att:²

- Vart tredje tillståndspliktigt företag rapporterar att dagens miljöregelverk haft negativa konsekvenser för verksamheten.
- I de flesta fall har konsekvenserna för de påverkade företagen inneburit ökade kostnader och förseningar – resurser och tid som istället hade kunnat läggas på att förbättra verksamheten.
- Vartannat påverkat företag rapporterar att miljöregelverket har lett till att tilltänkta investeringar antingen inte blev av eller förlagts utomlands
- De företag som påverkats negativt av dagens regelverk uppger en kostnad motsvarande 10% av sin omsättning till följd av förseningar eller kostnadsökningar.
- Om enkätsvaren är representativa för all tillståndspliktig verksamhet uppskattas den totala samhällsekonomiska effekten av dagens ineffektiva miljöregelverk uppgå till 50 miljarder kronor.
- Sprids denna kostnad ut under tre till fem år, skulle detta innebära en årlig kostnadsökning på ca 10–15 miljarder kronor, motsvarande lönekostnaden för omkring 15 000 anställda.

¹ Bland annat utvinning och industri, anläggningsbyggande, energisektorn, vatten, avfall och återvinning, bensinmackar, samt hamnar och flygplatser.

² Svenskt Näringsliv, november 2021, "50 miljarder och företag som försvann - Resultatet av krångliga och oförutsebara miljötillståndprocesser."

Men följd effekterna av bristerna i dagens system är ännu mer allvarliga och långtgående. En följd effekt rör ekonomin. Studien ovan omfattar bara tillståndsprocessernas direkta effekter på företag som ansöker om tillstånd, men inte underleverantörer, samarbetspartners med mera. De faktiska kostnaderna sprider sig som ringar på vattnet i Sveriges ekonomi i form av förlorade jobb, försämrade konkurrenskraft och minskade skatteintäkter.

Ett exempel på detta rör företaget Cementas verksamhet på Gotland. När Mark- och miljööverdomstolen i juli 2021 beslutade att avvisa Cementas ansökan om ökad kalkstensbrytning hotade det hela Sveriges cementförsörjning, vilket i sin tur riskerade att förhindra eller avbryta byggprojekt, infrastruktursatsningar och andra typer av verksamheter som är kritiska för jobben och för Sveriges ekonomi.

En annan följd effekt rör klimatet. Miljöbalken ger inte tillräckligt utrymme för myndigheter och domstolar att väga in ett projekts klimatnytta i sina beslut. Det innebär att en domstol kan behöva ge avslag på en investering på grund av dess negativa effekt på närmiljön, trots att investeringen skulle leda till minskade utsläpp.

När företag väljer att investera i andra länder än Sverige på grund av långsamma, dyra och oförutsägbara tillståndsprocesser kan det också leda till högre globala utsläpp. Det beror på att svenska företag i allmänhet släpper ut mindre växthusgaser än sina konkurrenter i andra länder, bland annat eftersom vi har en till största del fossilfri elenergiproduktion och har bytt ut fossila insatsvaror med förnybara.

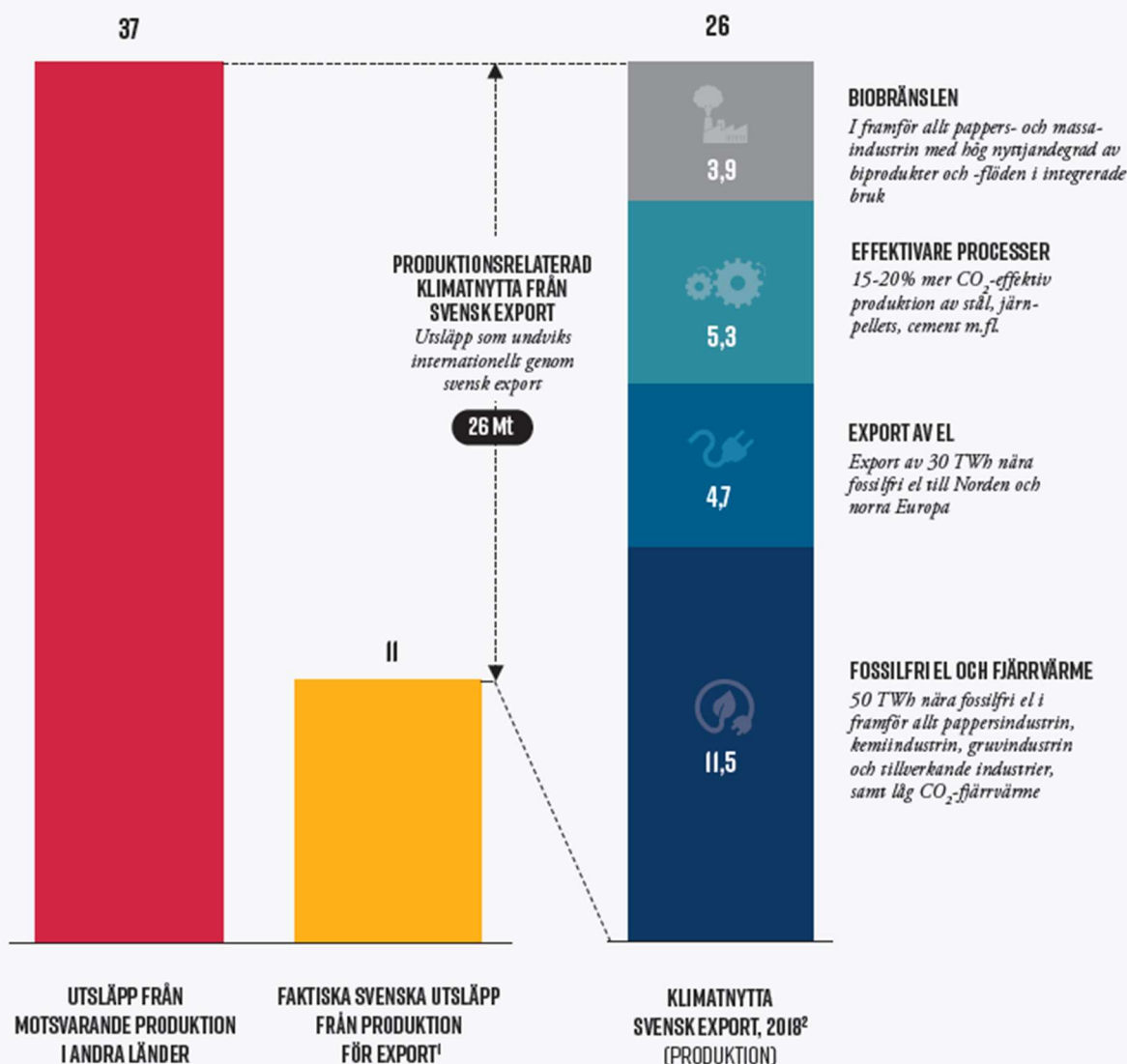
Enligt en uppskattning från konsultfirman Material Economics³ släpper Sveriges produktion av exportvaror ut 11 miljoner ton koldioxid per år (2018), jämfört med 37 miljoner ton om samma produktion istället skett utomlands. Det innebär att den relativa klimatnyttan med svensk produktion av exportvaror uppgår till 26 miljoner ton koldioxid per år (se figur nedan).⁴ Det är alltså i de flesta fall bättre för klimatet att produktion äger rum här hemma än i andra länder.

³ Material Economics, 2021, Klimatnyttan av svensk export.

⁴ Ibid., s. 19.

UTSLÄPP FRÅN SVENSK PRODUKTION AV EXPORTVAROR, JÄMFÖRT MED OM PRODUKTIONEN SKETT UTOMLANDS Mt CO₂, 2018

1. Industrins totala utsläpp inkluderar direkta utsläpp samt utsläpp från el och värme. Andel export beräknat baserat på exporterad volym och energianvändning för respektive industri.
2. Klimatnytta från export av stål, papper- och massa, kemi, raffinaderier, gruvindustrin, cement, tillverkande industrier, export av elektricitet samt övriga industrier (livsmedel, textil m.fl.).

Utöver att skrämja bort nya investeringar i produktion riskerar långsamma, dyra och oförutsägbara tillståndprocesser dessutom att påverka negativt de stora satsning på elnätet som krävs för att lyckas med den gröna omställningen. Att fler väljer elbilar och andra utvecklingar i samma riktning kommer att öka efterfrågan på el och minska efterfrågan på fossila bränslen. Det är bra, men kräver också att elnätet utvecklas i samma tempo. Tillståndprocesserna och den lagstiftning de förhåller sig till får inte stå i vägen.

Sammanfattningsvis utgör bristerna i lagstiftningen och hur den implementeras ett hot mot Sveriges arbetsmarknad, ekonomi och, kanske viktigast av allt, möjligheterna att motverka klimatförändringarna globalt.

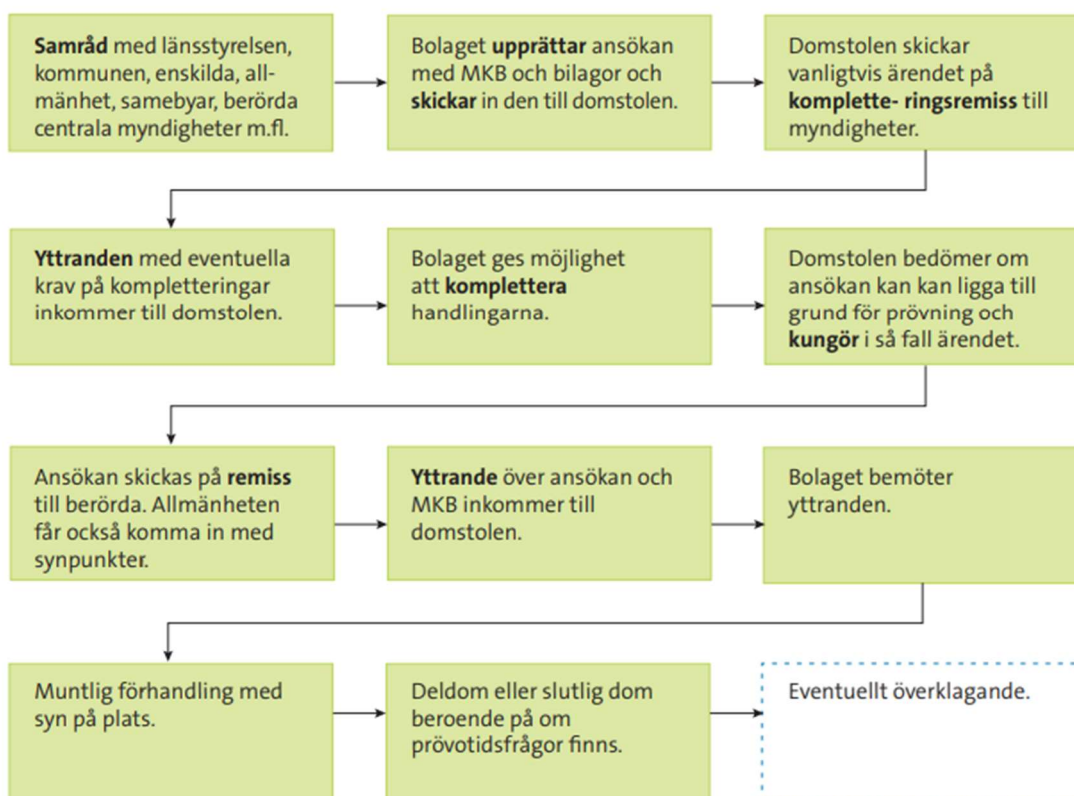

Tillståndprocessen steg för steg

En ansökan om miljötillstånd genomförs i flera steg. Företaget presenterar vetenskapliga och juridiska underlag, samt genomför flera rundor av samråd, remisser och kompletteringar med berörda myndigheter, kommuner, boende, markägare, med flera.

Statens talan förs av en rad olika myndigheter som separat kan kräva underlag och kompletteringar, skicka remissyttranden och överklaga beslut, inklusive beslut fattade av andra myndigheter.

Figuren nedan är ett principschema för prövningsförfarandet hos Mark- och miljödomstolen.⁵ Om ett beslut överklagas kan fallet tas upp av Mark- och miljööverdomstolen.

Processen ovan är i många fall bara en del av ansökningsförfarandet. Företag som verkar inom specifika branscher måste först få en annan typ av tillstånd innan de kan ansöka om miljötillstånd. Ett företag måste först ansöka om ett undersökningstillstånd att prospektera ett område för att

⁵ Sveriges geologiska undersökning, 2016, "Vägledning för prövning av gruvverksamhet," SGU-rapport 2016:23, s. 35.

kartlägga om det vore lönsamt att påbörja utvinning i trakten. Om man vill gå vidare med projektet behöver man ansöka om en så kallad bearbetningskoncession, som regleras av minerallagen. Ett företag som vill installera elledningar kopplade till en vindkraftpark måste ansöka om en så kallad nätkoncessionsprövning enligt ellagen. Även dessa tillståndsprocesser kan ta årtal, och innebär ytterligare remiss- och kompletteringsrundor med myndigheter.

Utöver lagstiftning som stiftats av riksdagen måste ett företag som vill genomföra en investering förhålla sig till ett antal EU-direktiv som härrör från Bryssel och som sedermera blivit del av svensk rätt.

Ett av dessa är MKB-direktivet, enligt vilket företaget måste presentera en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som redovisar vilka effekter projektet beräknas ha på miljön. Två andra direktiv som påverkar tillståndsprocessen är art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet, vars huvudsyften är att bidra till att säkerställa den biologiska mångfalden. De är i sin tur kopplade till inrättandet av Natura 2000-områden runt om i Sverige, ett nätverk av områden som skyddas för att bevara den biologiska mångfalden. Även implementeringen av det så kallade ramvattendirektivet har orsakat omfattande och oproportionerliga svårigheter för en rad verksamheter.

Enligt näringslivsrepresentanter har svenska staten valt att implementera dessa EU-direktiv med striktare krav än vad som är fallet i andra medlemsstater, vilket resulterat i längre ansökningstider, högre administrativa kostnader och avslag i fler fall, ofta utan någon ökad miljönytta.⁶ Det innebär också en orättvis konkurrens mellan verksamheter som verkar på den inre marknaden.

Även regeringen har möjlighet att besluta om tillståndsärenden och koncessioner. Här riskerar ytterligare ett hinder att uppstå, vilket också har inträffat de senaste åren. Konstitutionsutskottet har kritiserat regeringen för att placera ärenden i en byråkratisk limbo utan att fatta beslut. Så var fallet beträffande en ansökan om bearbetningskoncession för järnmalmsfyndigheten Kallak i Jokkmokks kommun, som regeringen 2021 hade avstått från att handlägga i över tre år.⁷

Det saknas goda källor på hur lång tid en genomsnittlig prövning tar från ansökan till beslut men av de företag i Svenskt Näringslivs enkätstudie som rapporterade förseningar uppgav 43 procent att tillståndsprocesser försenat investeringar med minst ett år, och 23 procent över två år (se nedan).⁸

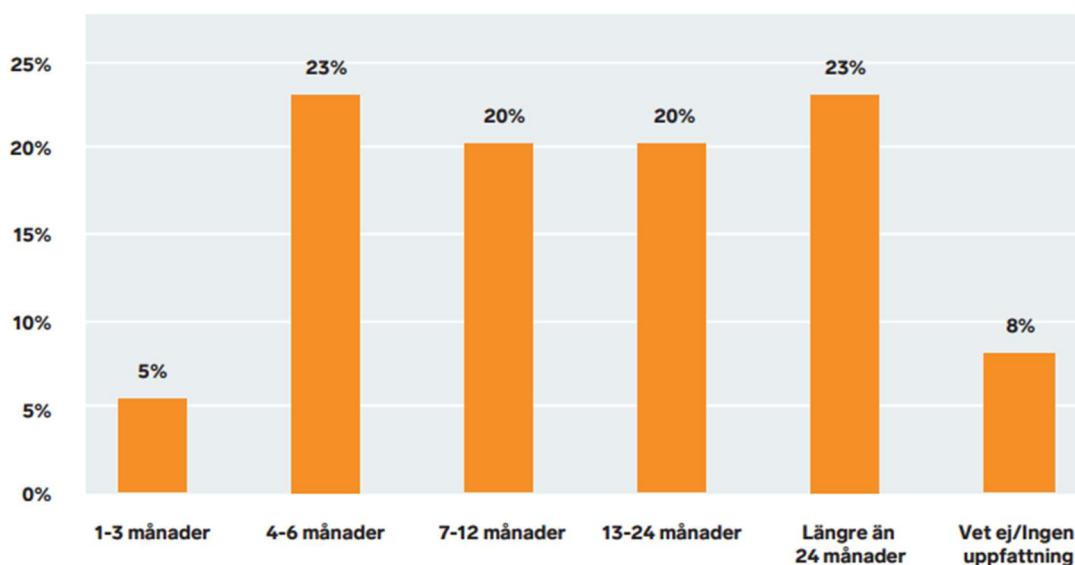
⁶ Tidningen Näringslivet, 31 augusti 2021, "Efter Cements: Här är nya industrikrisen."

⁷ Konstitutionsutskottet, "Granskningsbetänkande hösten 2020, 2020/21:KU10."

⁸ Svenskt Näringsliv, november 2021, "50 miljarder och företag som försvann - Resultatet av krångliga och oförutsebara miljötillståndsprocesser."

FIGUR 5. Hur länge skulle du uppskatta att investeringen/förändringen blev försenad?

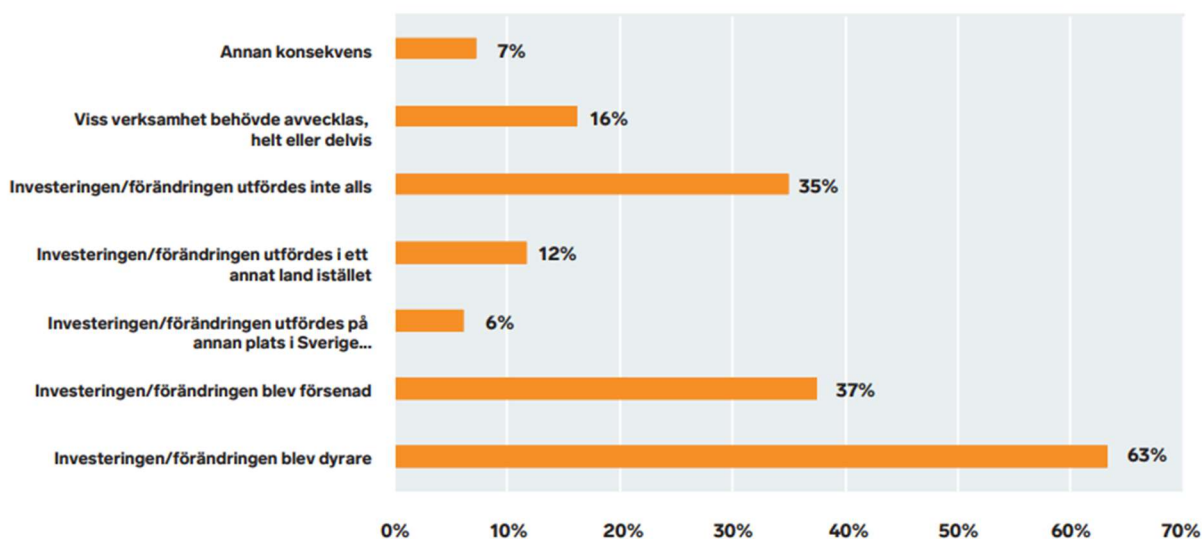
För många investeringar pågår tillståndprocesserna ännu längre. Ett kemiföretag fick vänta på tillstånd i fyra år för ett projekt med syfte att transportera flygaska, en restprodukt från industrin, på ett mer miljövänligt sätt. En annan sökande har väntat på en bearbetningskoncession för järnmalmsfyndigheten Kallak i Jokkmokk i tio år.

Av de företag som drabbats negativt av tillståndsprövningar uppgav 63 procent att de fått ökade kostnader, 37 procent att investeringen blev försenad, tolv procent att den flyttades till ett annat land och 35 procent att den inte blev av överhuvudtaget (se figur nedan).⁹ I nästan vartannat fall resulterade tillståndprocessen alltså i att investeringar gick Sverige förbi.

⁹ Ibid., s. 10.

Diagram 3. Vilka av nedanstående konsekvenser påverkade ert företag?

Anm: Svar från företag som påverkats negativt

Det finns, sammanfattningsvis, allvarliga brister i hur miljöprövningar utförs i Sverige och i lagstiftningen som reglerar dem. Många tillståndsprocesser är dyra, långsamma och oförutsägbara. Det skadar vår konkurrenskraft, jobben, de offentliga finanserna och vår förmåga att nå de globala klimatmålen. Förändringsbehovet är akut.

Fjorton reformer för bättre tillståndsprocesser

Centerpartiet har som mål att tiden för tillståndsprocesser ska halveras. Det ska bli tydligare för sökanden vad som förväntas, hur lång processen kommer att ta och på vilka grunder beslut kommer att fattas. Samarbetet med myndigheter ska förbättras och regelverk förenklas. Kostnaderna ska sänkas för både näringslivet och skattebetalarna.

Allt detta ska ske med bibehållen omsorg för miljö och klimat. Även när det finns goda skäl att neka tillstånd bör det ligga i allas intresse att beslut fattas snabbare och med större förutsägbarhet. Jämfört med en utdragen process innebär det att företaget i fråga sparar pengar och får bättre möjlighet att göra andra satsningar. Det innebär också att Sverige blir mer attraktivt för investeringar som skapar jobb och välstånd, och att lokalsamhället får bättre planeringsvillkor inför framtiden.

Centerpartiet presenterar 14 förslag för bättre tillståndsprocesser. De kan delas in efter fyra övergripande mål:

- Reformen för tillståndsprocesser som främjar utsläppsminskningar.
- Reformen som förbättrar myndigheters och domstolars samarbete med näringslivet.
- Reformen som skapar snabbare tillståndsprocesser med mindre administration.
- Reformen som gynnar lokalsamhället.

Reformer för tillståndsprocesser som främjar utsläppsminskningar

1. *Främja utsläppsminskningar genom att väga in ett projekts klimatnytta i lagstiftningen*

Miljöbalkens huvudsyfte i tillståndsprocesser är att skydda djur, natur och lokalbefolkning från skador som riskerar att uppstå när en fabrik, infrastruktursatsning eller liknande ska byggas eller expanderas. Och det gör miljöbalken på många sätt väl.

Men den väger inte tillräckligt in den klimatnytta som ett projekt kan medföra, vilket skapar situationer där domstolen exempelvis avslår eller kraftigt försenar en vindkraftpark på grund av hur den skulle påverka närmiljön, trots att klimatförändringarna i förlängningen utgör ett ännu farligare hot mot den miljö som lagstiftningen ska skydda.

Centerpartiet vill därför införa en avvägningsregel för klimatnytta i miljöbalkens portalparagraf. Syftet med regeln är att främja investeringar som leder till minskade utsläpp, även om de påverkar närmiljön på kort sikt. Det är viktigt att det så kallade generationsmålet om minskad miljökada vägs in i tillståndsprocesserna på samma sätt som målet om minskad miljökada.

Avvägningsregeln bör omfatta en bred tolkning av klimatnytta enligt ett antal principer:

- Den bör omfatta ett brett tillämpningsområde som inte begränsas till utsläppsminskningar inom den egna verksamheten. Utvinning och återvinning av kritiska material, som indirekt kan minska utsläppen, bör exempelvis omfattas.
- Detsamma bör gälla systemgränser. Regeln bör väga in även utsläppsminskningar som projektet möjliggör utanför Sveriges gränser.
- Utsläppsminskningar som bidrar till att nå målet om netto-noll utsläpp i Sverige till 2045 ska inkluderas.

Reformer som förbättrar myndigheters och domstolars samarbete med näringslivet

2. *Skapa en tydlig och enkel väg in för kommunikation med myndigheter*

Ett företag som ansöker om tillstånd för miljöfarlig verksamhet måste idag kommunicera med en uppsjö myndigheter som ber om underlag och kompletteringar och som överklagar olika beslut under processens gång. Det drar ut på tiden och resulterar i högre kostnader för sökanden.

En bättre lösning vore att länsstyrelsen i respektive län samordnar myndigheternas utbyte med sökanden. Länsstyrelsen bör vara ansvarig för att rådfråga andra centrala förvaltningsmyndigheter vars expertis är viktig för att fatta ett beslut.

3. *Effektivisera hanteringen av kompletteringskrav*

Länsstyrelsen i fråga bör dessutom samordna myndigheternas kompletteringskrav gentemot sökanden. På så vis kan sannolikt antalet kompletteringskrav minska, i och med att flera myndigheter inte ber om samma eller liknande kompletteringar. Länsstyrelserna bör dessutom få i uppdrag att arbeta aktivt för att minska antalet kompletteringskrav under tillståndprocesser.

4. *Uppmuntra en mer främjande myndighetskultur...*

För att förbättra tillståndprocesserna krävs inte bara nya lagar och regler. Det är också viktigt att myndigheter i större utsträckning arbetar tillsammans med sökanden för att nå snabba, förutsägbara och rättssäkra beslut. Det handlar till viss del om myndighetskultur och till viss del om vilka uppdrag politiken ger till myndigheterna.

Centerpartiet vill ge alla relevanta myndigheter tydligare uppdrag att förbättra sin hantering av tillståndsärenden, inklusive snabbare handläggningstider, bättre dialog med sökanden och mer förutsägbara beslut. Dessa uppdrag ska sättas igång snabbt och löpande följas upp.

5. *... och ge myndigheterna de resurser som krävs för att leverera*

Många myndigheter och deras medarbetare gör viktiga insatser för att lösa ut knutarna i Sveriges tillståndprocesser. För att de ska ha bättre möjligheter att lyckas bör deras nya främjandeuppdrag gå hand i hand med mer riktade resurser. Särskilt länsstyrelserna bör ges bättre möjligheter att stärka sin kapacitet och kompetens i samband med deras nya samordningsuppdrag.

Vi vill därför att alla relevanta myndigheter återkommer med önskemål på vilka resurser som skulle krävas för att korta och effektivisera miljötillståndsprocesser. För att göra satsningen så effektiv som möjligt bör den vara inriktad på att bygga upp spetskompetens där behovet är störst, snarare än på att bara anställa fler handläggare. Med tanke på de samhällsekonomiska vinsterna av förbättrade tillståndsprocesser vore en sådan satsning en bra affär för skattebetalarna.

6. *Reformera regeringens hantering av tillståndsärenden*

Under den här och förra mandatperioden har regeringen upprepade gånger försatt tillståndsansökningar i byråkratisk limbo genom att parkera dem hos regeringskansliet utan att fatta beslut. I åtminstone ett fall, som rör en bearbetningskoncession, har riksdagens konstitutionsutskott kritiserat regeringen för att inte ha vidtagit några synbara handläggningsåtgärder på tre år och för att Näringsdepartementet vägrat att ta ett möte med sökanden.¹⁰

Det går att spekulera om regeringens motiv men klart är att en sådan hantering av tillståndsprocesser skapar oförutsägbarhet och kostnader för näringslivet, och riskerar att avskräcka viktiga investeringar i Sverige. Vi vill att alla regeringar oavsett politisk färg lever upp till lagstiftningens krav om skyndsamhet och ger sökanden en rättssäker prövning. Regeringens beslutanderätt ska inte missbrukas.

7. *Stärk domstolarnas kapacitet och kompetens*

En utmaning för mark- och miljödomstolarna är att domare roteras in och ut mellan dem och andra domstolar. För att bygga upp erfarenhet och vässa kompetensen i domstolarna ytterligare vill vi utreda en ny ordning där domare är verksamma vid mark- och miljödomstolarna under längre tid. Utredningen bör även undersöka andra behov hos domstolarna och rekommendera förslag för att tillgodose dem.

8. *Tillsätt en task force för regelförenkling*

Snåriga regler, oförutsägbara beslutsprocesser och utdragna handläggningar är inte bara problem för den som söker tillstånd att bedriva miljöfarlig verksamhet, de återfinns även inom andra delar av den svenska staten. Men som det senaste årets uppmärksammade fall visar är det särskilt viktigt och brådskande att tillståndsprocesserna förbättras.

¹⁰ Konstitutionsutskottet, Granskningsbetänkande hösten 2020, 2020/21:KU10, s. 4.

Centerpartiet vill därför tillsätta en task force för regelförenkling, som ska arbeta med och inom svenska myndigheter för att identifiera och undanröja byråkratiska hinder för ett konkurrenskraftigt svenskt näringsliv i allmänhet och den gröna omställningen i synnerhet. Tillståndsprocesserna bör prioriteras i det arbetet.

Reformer som skapar snabbare tillståndsprocesser med mindre administration

9. Reglera fler miljöfrågor via generella förordningar

Med dagens system måste den som söker ett miljötillstånd ta fram underlag som beskriver sökt verksamhets möjliga effekter på en mängd olika områden, inklusive sådana som domstolen sällan ser som avgörande men som sökanden inkluderar för säkerhets skull.

En nyckel för att effektivisera tillståndsprocessen är att istället sälla bort sådant som inte berör det specifika projektet och som istället kan kontrolleras och godkännas av någon annan än domstolen. Vi föreslår därför att regler som ser liknande ut för de flesta sökande, och som domstolen sällan har synpunkter på, tydliggörs i så kallade generella föreskrifter, som kontrolleras av en annan tillsynsmyndighet.

Genom att med hjälp av generella förordningar plocka ut dessa regler ur tillståndsprocessen slipper den sökande ta fram vissa kostsamma men överflödiga underlag, samtidigt som domstolen får bättre möjligheter att fokusera på de delar av ansökan som faktiskt är relevanta. Samtidigt sker en robust miljötillsyn i andra kanaler.

10. Reformera teknikkraven

Det ska vara enkelt för näringslivet att hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen, särskilt för företag som vill investera i grön teknik med lägre utsläpp och mindre miljöpåverkan.

Men Sveriges implementering av EU-lagstiftning riskerar, som på många områden, att bli en bromskloss eftersom näringslivet måste förhålla sig till både ett EU-direktiv om att använda "bästa tillgängliga teknik" och miljöbalkens krav på "bästa möjliga teknik." Vi vill istället se över regelverket så att bara krav på "bästa tillgängliga teknik" blir vägledande.

11. Ge tillstånd som gäller längre

Näringslivet behöver långsiktighet för att våga investera, särskilt i ny teknik. Längre tillstånd skapar förutsägbarhet och minskar administrativa kostnader. Vi vill därför utreda om det är ändamålsenligt att förlänga tillstånd för miljöfarlig verksamhet jämfört med idag.

Eftersom tillstånd för olika typer av verksamheter gäller olika länge – från 5–30 år för olika typer av täkter till 35 år för vindkraft enligt domstolspraxis¹¹ – bör utredningen utvärdera fördelarna för respektive verksamhetstyp.

Det är viktigt att eventuella förlängningar av tillstånd kombineras med krav på att använda bästa tillgängliga teknik för att säkerställa att föråldrade och smutsiga verksamheter förbättras i takt med utvecklingen.

12. Förbättra hur Sverige implementerar EU-direktiv

Sverige ska vara bäst i klassen på miljöskydd. Vi ska skydda våra djur, vår natur och lokalbefolkningens livskvalitet. Vi ska också vara bäst i klassen vad gäller näringslivets konkurrenskraft och dess möjligheter att leda omvandlingen till ett samhälle som inte är beroende av fossil energi. Det går att göra båda delarna på ett långsiktigt sätt.

Regeringen har valt att implementera EU:s ramvattendirektiv och direktiven som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) och Natura 2000-områden på ett mycket striktare sätt än andra EU-länder. Det kan leda till kortsiktiga vinster för lokalmiljön eftersom många investeringar stoppas men riskerar att skada miljön ur ett längre perspektiv om det står i vägen för gröna investeringar som minskar utsläpp av växthusgaser.

Vi vill se en översyn av hur dessa direktiv implementeras i Sverige, med syfte att underlätta och effektivisera tillståndprocesser. Vi bör lägga oss närmare resten av EU i frågor som vilka typer av projekt som kräver en MKB och vad en MKB ska innehålla.

Även implementeringen av ramvattendirektivet bör harmoniseras med resten av EU, och det bör bli lättare att få undantag för samhällsviktiga investeringar. Vad gäller fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet, som påverkar Natura 2000-områden, bör artens bevarandestatus ligga till grund för om en verksamhet ska

¹¹ Naturvårdsverket, Vägledning för tillståndsprövning, <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/tillstandsprovning-enligt-miljobalken/praxis--verksamheter-som-regelmassigt-tidsbegransas/>

tillåtas, snarare än den specifika situationen för en enskild individ av en viss art.

13. *Förbättra samexistensen mellan näringslivets investeringar och Försvarsmaktens behov*

Försvarsmakten har legitima intressen av att kunna verka i stora delar av landet; Flygvapnet ska exempelvis ha goda möjligheter att öva i fredstid och försvara Sverige i händelse av krig.

Näringslivet och samhället i stort har samtidigt legitima intressen av att bygga högt i stora delar av landet. Vindkraftverk och kraftledningar behövs för den gröna omställningen, och höga skorstenar och liknande är viktiga för industrin.

Dessa intressen blir emellanåt svåra att kombinera. Försvarsmakten använder då sitt veto mot nya projekt, och i andra fall avstår näringslivet från att investera i projekt som riskerar att stöta på vetot.

Vi i Centerpartiet är måna om att både stärka Sveriges försvarsförmåga och öka vår produktion av förnybar energi och grön teknik, och vi är övertygade om att det går att kombinera båda dessa intressen.

I många fall finns det tekniska lösningar tillgängliga som gör det möjligt att genomföra projekt som annars skulle stöta på Försvarsmaktens och veto. Vi vill hellre se att krav ställs på den teknik som används, istället för dagens förbud och tungrodda utredningar. Vi vill se en förbättrad samexistens mellan Försvarsmaktens intressen och den förnybara energiproduktionen. Och vi vill göra det möjligt att i fler fall använda så kallade villkorade tillstånd.

Villkorade tillstånd kan handla om att den som projekterar vindkraft hjälper till att flytta eller komplettera radaranläggningar eller att ge Försvarsmakten möjlighet att placera ut ytterligare sensorer på havsbaserade vindkraftsparker. Med hjälp av villkorade tillstånd, som bland annat används i Danmark, kan vi både stärka Sveriges försvarsförmåga och öppna upp för fler klimatnyttiga investeringar.

Centerpartiet var drivande för att 2020 ge Försvarsmakten i uppdrag att analysera en förbättrad samexistens för vindkraftverk inom restriktionsområdena, bland annat genom tidig samverkan och planering. I uppdraget ingick också att dra lärdomar från andra länder.

Vi välkomnar att Försvarsmakten i samband med uppdraget har haft en ökad dialog med en del berörda aktörer, i syfte att sträva efter en förbättrad samexistens, men kan samtidigt konstatera att

uppdraget inte genomförts så som syftet var formulerat i regleringsbrevet. Vi kommer att fortsätta driva frågan framöver.

Reformer som gynnar lokalsamhället

14. Reformera mineralersättningen och omfördela mer skatteintäkter till lokalsamhället

En ansökan om att bedriva miljöfarlig verksamhet påverkar inte bara företaget som vill göra en investering och myndigheterna som tar ställning till den, den påverkar dessutom lokalsamhället där investeringen ska äga rum.

För att vi ska nå våra klimatmål måste vi ställa om samhället, och för att lyckas med det krävs att omställningen har stöd bland de som påverkas av omställningen. Vi i Centerpartiet tror inte att vägen framåt går genom tvång och avskaffandet av det lokala självbestämmandet, utan genom att försvara äganderätten och att lokalsamhället får den ersättning de förtjänar.

Vi vill därför höja mineralersättningen – en avgift som gruvbolagen betalar utifrån den mängd mineraler som bryts – och utreda hur den bättre kan komma lokalbefolkningen till gagn. Idag går mineralavgiften endast till de fastighetsägare och rättighetsinnehavare vars fastighet belastas, vilket i många fall är gruvföretaget självt. Vi vill istället utreda hur den kan omfördelas till lokalbefolkningen i bredare mening.

Vi vill dessutom skapa ett system med regionaliserade skattebaser, genom vilket skatter som generas från exploatering av naturresurser, exempelvis kraftproduktion, i större utsträckning stannar i de regioner där verksamheten äger rum. Så ser vi efter lokala intressen och bygger stöd för nödvändiga investeringar.

Tillsammans med ett nytt uppdrag till myndigheter att förbättra sitt samarbete med sökanden kan dessa reformer möjliggöra fler kritiska investeringar i Sverige. Det är också viktigt att myndigheterna söker upp och söker dialog med medlemmar ur lokalsamhället om hur regelverk, processer och beslut går till, och hur ett specifikt projekt kan komma att påverka närområdet. Även sökanden har ett ansvar att förankra och bygga stöd för deras verksamhet i lokalsamhället.